

OBRAĆANJE

(Isključivo za medije. Nije zvaničan document.)

Hag, 5. jun 2014.

Obraćanje sudije Theodora Merona, predsednika Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju i Mehanizma za međunarodne krivične sudove, Savetu bezbednosti Ujedinjenih nacija 5. jun 2014.

Gospodine predsedniče, ekscelencije, dame i gospodo:

Čast mi je što se ponovo pojavljujem pred ovim Savetom u dvostrukom svojstvu, kao predsednik Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju i kao predsednik Mehanizma za međunarodne krivične sudove. Nastojacu da tokom svog današnjeg obraćanja ne ponavljam sadržaj pisanih izveštaja ove dve institucije već ću, umesto toga, istaći nekoliko ključnih pitanja koja su sadržana u njima.

Međutim, pre nego što počnem, želeo bih da čestitam njegovoj ekscelenciji ambasadoru Vitaliju Churkinu iz Ruske Federacije na tome što je njegova zemlja preuzela funkciju predsedavajućeg Saveta bezbednosti. Ruska Federacija, kao stalna članica Saveta, ima kontinuiranu i ključnu ulogu u pitanjima međunarodnog krivičnog pravosuđa, i želeo bih da Ruskoj Federaciji poželim mnogo uspeha tokom predsedavanja.

Takođe bih želeo da naglasim svoju zahvalnost na radu i posvećenosti članovima neformalne Radne grupe Saveta bezbednosti za *ad hoc* međunarodne sudove, i poželim dobrodošlicu Čileu i njegovoj ekscelenciji ambasadoru Cristianu Barrosu u njihovoj novoj ulozi predsedavajućeg ove radne grupe. Na kraju želim pomenem kontinuiranu podršku i pomoć koju MKSJ i Mehanizmu pružaju Služba pravnog savetnika UN i sam pravni savetnik, i da izrazim najdublju zahvalnost svima njima.

#

Gospodine predsedniče, ekscelencije, od kako ga je ovaj Savet osnovao, od MKSJ su se očekivale različite i ambiciozne stvari.

Za neke posmatrača, Međunarodni sud je mesto na kojem su žrtve i svedoci najstrašnijih zločina imali i još uvek imaju priliku da se čuje njihov glas i mesto na kojem mogu ostvariti pravdu. Za druge, presude Međunarodnog suda i, na opštijem planu, izuzetan obim dokaza predloženih tokom postupaka, predstavljaju način na koji se mogu spoznati tragični događaji koji su uništili porodice i zajednice širom područja bivše Jugoslavije tokom devedesetih godina XX veka. Neki posmatrači i komentatori takođe veruju da ostvarivanje mira i pomirenja u pogođenom regionu predstavlja okosnicu misije Međunarodnog suda.

Ne treba da podsećam cenjene članove Saveta da ove različite nade i ideali u vezi s međunarodnim pravosuđem često mogu biti u međusobnom neskladu, ako ne i direktno suprotstavljeni. Ne treba ni da vam govorim o tome kako različite vizije koje formiraju percepcije posmatrača o ulogama međunarodnih krivičnih sudova neminovno imaju uticaja i na razumevanje rada ovih sudova kao i njihovih dostignuća ili neuspeha.

Kakve god da bile različite percepcije i očekivanja o tome šta sudovi poput MKSJ treba da postignu, ja, međutim, smatram da će se svi složiti da naš mandat kao suda jeste da na neutralan način primenjujemo pravo na činjenice, i tako obezbedimo pravična suđenja i žalbe osobama optuženim da snose individualnu krivičnu odgovornost za teške zločine. Takođe, verujem da će se svi složiti da je to što je ovaj Savet pre više od dve decenije osnovao MKSJ pokazalo njegovu duboku posvećenost, i da je, delujući u ime međunarodne zajednice, kako bi se obezbedilo pozivanje na odgovornost za široko rasprostranjena i flagrantna kršenja međunarodnog humanitarnog prava kroz procedure i suđenja uz poštovanje pravičnosti i zakonitog pravnog postupka, u suštini pokazao posvećenost vladavini prava.

Značaj ove posvećenosti ne treba potcenjivati. Poražavajuća je istina da samo postojanje zakona ne može zaustaviti sve sukobe ili sve brutalnosti. Ubistva i silovanja, krađe i razaranja: ta dela su se dešavala od kako je sveta i veka, i, što je tragično, dešavaju se do današnjih dana. Ali kroz pravo, i ako mogu da sugerišem, kroz poštovanje vladavine prava, izražavaju se vrednosti koje delimo i artikulišu naši moralni imperativi. Jer kroz pravo i poštovanje vladavine prava mi potvrđujemo svoja očekivanja o svetu u kojem želimo da živimo.

Pre više od dvadeset godina ovaj Savet je, kada je osnovao MKSJ, jednoglasno potvrdio važnost toga da se obezbedi pozivanje na odgovornost i poštovanje vladavine prava. Ovaj savet je 2010. godine ponovo iskazao svoju privrženost istim tim principima kada je osnovao Mehanizam.

#

Tokom šest meseci od kada sam se poslednji put pojavio pred ovim Savetom, čelni ljudi i osoblje Mehanizma su nastavili da posvećeno i marljivo ispunjavaju mandat koji nam je poveren. Kao što je detaljnije opisano u mom pisanom izveštaju, Mehanizam, između ostalog, pruža ključnu podršku ranjivim žrtvama i svedocima, nadgleda izvršenje kazni na dva kontinenta, i odgovara na širok spektar zahteva za pomoć koji dolaze od nacionalnih pravosuđa.

Tokom perioda na koji se odnosi ovaj izveštaj Mehanizam je obavio značajan obim i širok spektar pravosudnog rada, koji se odnosio na pitanja od navoda o lažnom svedočenju do zahteva za preispitivanje presuda i izmenu zaštitnih mera odobrenih svedocima. Uskoro će biti održan pretres po prvoj žalbi na kaznu pred Mehanizmom, a presuda u tom predmetu očekuje se do kraja ove godine.

Služba za arhive Mehanizma takođe nastavlja da radi, blisko saradujući s osobljem MKSR i MKSJ na pripremi i prebacivanju spisa koji će biti pohranjeni u Mehanizmu, a napredak se ostvaruje u vezi s izgradnjom trajnog objekta Mehanizma u Arushi. Moje kolege i ja smo duboko zahvalni Vladi Ujedinjene Republike Tanzanije na kontinuiranoj izvrsnoj saradnji u vezi s izgradnjom tog novog objekta.

Posvećenost i talenti izvrsnog osoblja Mehanizma, koje dolazi iz 45 različitih zemalja, imaju neprocenjivu ulogu u ostvarivanju svega ovoga. Pa ipak, pogrešio bih ukoliko sa zahvalnošću ne bih spomenuo ogromnu podršku koju Mehanizam dobija od cenjenih kolega iz MKSR i MKSJ. Kako ta dva međunarodna suda završavaju svoj rad i smanjuju obim svojih aktivnosti, Mehanizam se sve manje oslanja na njihovu podršku. Ali čak i dok se to događa, čelni ljudi i osoblje Mehanizma nastaviće blisku saradnju sa svojim kolegama iz MKSR i MKSJ kako bi obezbedili neometan prenos preostalih funkcija i službi na Mehanizam.

Takođe bih pogrešio ukoliko ne bih naglasio koliko je za ispunjenje mandata Mehanizma ključna podrška i saradnja država članica. Mehanizam se oslanja na države članice u vezi s izvršenjem kazni koje su izrekli MKSR, MKSJ i sâm Mehanizam, i aktivno nastoji da s državama sklopi nove sporazume o izvršenju kazni.

Saradnja država je takođe od posebne važnosti u vezi s hapšenjem preostalih optuženih koji su u bekstvu. Gospodine predsedniče, ekselencije, kada je ovaj Savet osnovao Mehanizam 2010. godine, pozvao je sve države da intenziviraju saradnju i pruže svu potrebnu pomoć kako bi došlo do hapšenja i predaje preostalih optuženih koji su u bekstvu. Pre samo nekoliko meseci, ovaj Savet je Rezolucijom 2150 (2014) ponovio svoju molbu, pozivajući sve države da saraduju kako bi došlo do hapšenja i krivičnog gonjenja devetorice preostalih optuženih u bekstvu protiv kojih je optužnice podigao MKSR, za trojicu od kojih postupci ostaju u nadležnosti Mehanizma. Takva saradnja predstavlja imperativ kako bi posvećenost međunarodne zajednice tome da se odgovorni pozovu na odgovornost imala smisla.

#

Gospodine predsedniče, ekselencije, sada bih rekao nekoliko reči o MKSJ, prvom *ad hoc* međunarodnom sudu kojeg je osnovao ovaj Savet, i pionirskoj instituciji koja je trenutno u fazi završetka poslednjih nekoliko predmeta koji se pred njom vode.

Što se tiče preostalih prvostepenih postupaka pred Međunarodnim sudom, tri od njih se odnose na optužene koji su kasno uhapšeni. Postupci u predmetima *Hadžić*, *Karadžić* i *Mladić* nastavljaju se u skladu s ranije predviđenim rokovima za izricanje presuda, iako se očekuje da sva tri suđenja budu nastavljena nakon 31. decembra 2014, kao što sam prethodno obavestio ovaj Savet. Četvrti i poslednji predmet, postupak protiv Vojislava Šešelja, nalazi se u *sui generis* situaciji, kao što je navedeno u mom pisanom izveštaju.

Od mog poslednjeg pojavljivanja pred ovim Savetom izrečene su dve presude u žalbenim postupcima, a izricanje još dve presude po žalbama očekuje se do kraja ove godine. Kao što sam prethodno obavestio Savet, uprkos kontinuiranim naporima Međunarodnog suda trenutno se očekuje da će Međunarodni sud imati poteškoća da okonča žalbene postupke u preostala tri predmeta do 31. decembra 2014, a u jednom od tih žalbenih predmeta došlo je do odlaganja u predviđenoj dinamici. Pojediniosti u vezi s sa svim ovim pitanjima i drugim aktuelnostima u radu Međunarodnog suda sadržane su u mom pisanom izveštaju.

Čak i dok pravosudni rad Međunarodnog suda napreduje, MKSJ nastavlja da se približava svom zatvaranju i preduzima aktivne korake na smanjivanju svojih operativnih aktivnosti. Niz faktora, od kojih su mnogi izvan uticaja procesa vođenja postupaka, nastavljaju da postavljaju izazove dok se trudimo da održimo prethodno predviđene rokove izricanja presuda. Međutim, pružam svoja uveravanja Savetu da posvećene sudije i osoblje Međunarodnog suda ulažu sve napore kako bi obezbedili da devet preostalih predmeta pred Međunarodnim sudom bude što pre okončano, uz istovremeno poštovanje svih potrebnih proceduralnih zaštitnih mehanizama.

#

Gospodine predsjedniče, ekscelencije, međunarodni sudovi ne mogu sami razrešiti dugogodišnje istorijske sukobe. Sudovi, štaviše, moraju biti deo sklopa mera tranzicione pravde koje treba da uključuju šire društvene napore predvođene liderima lokalnih zajednica koji treba da budu koncentrisani na istoriju, sećanje, odgovornost i poštovanje vladavine prava. Potreba za takvim širim pristupom, međutim, ne bi trebalo da umanjí naše poštovanje za pionirsku ulogu Međunarodnog suda i vredan doprinos koji je, šire gledano, dalo međunarodno krivično pravosuđe.

Ponekad nije jednostavno obezbediti da počinioci najtežih zločina budu pozvani na odgovornost i da se poštuje vladavine prava, a svakako nije bez troškova. Međutim, to je od presudnog značaja. Zbog zaštite muškaraca, žena i dece, kao i zbog očuvanja naših zajedničkih vrednosti, ne može se odustati od obaveze koju je ovaj Savet preuzeo pre više od dve decenije, i koju je obnovio 2010, te ponovo ove godine. Upravo zbog toga što se od te obaveze ne može odustati osnovan je i Mehanizam, zbog toga MKSJ marljivo radi i pažljivo završava svoje poslednje preostale predmete, a zbog toga je i uspešno okončanje preostalog rada koji je poveren ovim dvema institucijama i dalje izuzetno važno.

Ja sam, kao i uvek, duboko zahvalan članovima ovog Saveta, kao i međunarodnoj zajednici, na kontinuiranoj podršci mojim kolegama i vrednom osoblju, kako MKSJ tako i Mehanizma, koji ispunjavaju mandate koje ste nam poverili. Puno vam hvala.

#